

# Obsah

|                                                                                      |           |
|--------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Předmluva.....</b>                                                                | <b>9</b>  |
| <b>1. Tištěná média a dějiny .....</b>                                               | <b>11</b> |
| 1.1 Tištěná média v historické perspektivě .....                                     | 11        |
| 1.2 Tištěná média – vymezení pojmu .....                                             | 12        |
| 1.3 Periodizace .....                                                                | 13        |
| <b>2. Prehistorie tištěných médií .....</b>                                          | <b>15</b> |
| 2.1 Typy komunikace .....                                                            | 15        |
| 2.2 Vynález písma .....                                                              | 15        |
| 2.3 Komunikace ve starověku .....                                                    | 16        |
| 2.4 Komunikace ve středověku .....                                                   | 18        |
| <b>3. Tištěná média v raném novověku .....</b>                                       | <b>21</b> |
| 3.1 Historický kontext .....                                                         | 21        |
| 3.2 Předpoklady vzniku a rozšíření tištěných médií .....                             | 25        |
| 3.2.1 Pošta.....                                                                     | 25        |
| 3.2.2 Korespondence .....                                                            | 26        |
| 3.2.3 Psané noviny.....                                                              | 27        |
| 3.2.4 Knihtisk.....                                                                  | 28        |
| 3.2.5 Dřevoryt a mědiryt.....                                                        | 31        |
| 3.2.6 Papír a papírenství.....                                                       | 32        |
| 3.3 Tištěná média .....                                                              | 32        |
| 3.3.1 Regulace a kontrola.....                                                       | 32        |
| 3.3.1.1 Obsahová kontrola – cenzura předběžná<br>a následná .....                    | 33        |
| 3.3.1.2 Ekonomická a fiskální kontrola – privilegia<br>a kolky .....                 | 36        |
| 3.3.1.3 Profesní a distribuční kontrola – vzájemné ručení<br>a poštovní souhlas..... | 37        |
| 3.3.2 Příležitostná tištěná média .....                                              | 37        |
| 3.3.2.1 Zpravodajské letáky .....                                                    | 38        |
| 3.3.2.2 Publicistické letáky .....                                                   | 41        |
| 3.3.2.3 Raně periodická tištěná média .....                                          | 45        |

|         |                                                                             |           |
|---------|-----------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 3.3.3   | Noviny .....                                                                | 47        |
| 3.3.3.1 | Informační zdroje, ekonomické podmínky<br>a technologické předpoklady ..... | 48        |
| 3.3.3.2 | Tvůrci mediálních obsahů .....                                              | 48        |
| 3.3.3.3 | Rozšíření .....                                                             | 50        |
| 3.3.3.4 | Životnost .....                                                             | 53        |
| 3.3.3.5 | Periodicita .....                                                           | 54        |
| 3.3.3.6 | Struktura, obsah a forma .....                                              | 55        |
| 3.3.3.7 | Náklady a publikum .....                                                    | 66        |
| 3.3.4   | Časopisy .....                                                              | 69        |
| 3.3.4.1 | Informační zdroje, ekonomické a technologické<br>předpoklady .....          | 70        |
| 3.3.4.2 | Tvůrci mediálních obsahů .....                                              | 71        |
| 3.3.4.3 | Rozšíření .....                                                             | 72        |
| 3.3.4.4 | Životnost .....                                                             | 72        |
| 3.3.4.5 | Periodicita .....                                                           | 72        |
| 3.3.4.6 | Struktura, obsah a forma .....                                              | 73        |
| 3.3.4.7 | Náklady a publikum .....                                                    | 80        |
| 3.3.5   | Reflexe tištěných médií .....                                               | 81        |
| 4.      | <b>Tištěná média v éře modernity .....</b>                                  | <b>83</b> |
| 4.1     | Historický kontext .....                                                    | 83        |
| 4.2     | Revoluce v komunikaci .....                                                 | 86        |
| 4.2.1   | Zrychlení a intenzifikace dopravy .....                                     | 87        |
| 4.2.2   | Zrod telekomunikace .....                                                   | 88        |
| 4.2.2.1 | Optická telegrafie .....                                                    | 88        |
| 4.2.2.2 | Elektrická kabelová telegrafie .....                                        | 90        |
| 4.2.2.3 | Telefon .....                                                               | 92        |
| 4.2.2.4 | Bezdrátová telegrafie .....                                                 | 92        |
| 4.2.3   | Vznik zpravodajských agentur .....                                          | 93        |
| 4.2.4   | Transformace času a prostoru .....                                          | 95        |
| 4.3     | Tištěná média .....                                                         | 97        |
| 4.3.1   | Proměna významu .....                                                       | 97        |
| 4.3.2   | Technologické předpoklady .....                                             | 98        |
| 4.3.2.1 | Výroba papíru .....                                                         | 98        |
| 4.3.2.2 | Strojová výroba – rychlolis, rotačka .....                                  | 99        |
| 4.3.2.3 | Xylografie a litografie .....                                               | 100       |
| 4.3.2.4 | Fotografie .....                                                            | 100       |
| 4.3.2.5 | Automatická sazba a autotypie .....                                         | 102       |
| 4.3.3   | Ekonomické podmínky .....                                                   | 102       |
| 4.3.3.1 | Vydavatelé a vydavatelské společnosti .....                                 | 105       |
| 4.3.4   | Informační zdroje .....                                                     | 106       |
| 4.3.5   | Regulace a kontrola .....                                                   | 107       |
| 4.3.5.1 | Obsahová kontrola – cenzura předběžná<br>a následná .....                   | 108       |
| 4.3.5.2 | Ekonomická a fiskální kontrola – kolky a kauce .....                        | 111       |

|         |                                                                                  |            |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 4.3.5.3 | Profesní a distribuční kontrola – poštovní<br>souhlas a pouliční prodej.....     | 112        |
| 4.3.6   | Tvůrci mediálních obsahů .....                                                   | 113        |
| 4.3.6.1 | Novináři, výtvarníci, fotografové .....                                          | 113        |
| 4.3.6.2 | Novinářské organizace.....                                                       | 119        |
| 4.3.7   | Noviny .....                                                                     | 120        |
| 4.3.7.1 | Rozšíření .....                                                                  | 120        |
| 4.3.7.2 | Životnost .....                                                                  | 123        |
| 4.3.7.3 | Periodicita .....                                                                | 124        |
| 4.3.7.4 | Obsah .....                                                                      | 124        |
| 4.3.7.5 | Forma.....                                                                       | 127        |
| 4.3.7.6 | Struktura .....                                                                  | 129        |
| 4.3.7.7 | Náklady a publikum .....                                                         | 143        |
| 4.3.8   | Časopisy .....                                                                   | 146        |
| 4.3.8.1 | Rozšíření.....                                                                   | 146        |
| 4.3.8.2 | Životnost a periodicita .....                                                    | 146        |
| 4.3.8.3 | Struktura, obsah a forma .....                                                   | 147        |
| 4.3.8.4 | Náklady a publikum .....                                                         | 155        |
| 4.3.9   | Reflexe tištěných médií .....                                                    | 155        |
| 5.      | <b>Tištěná média ve 20. století .....</b>                                        | <b>157</b> |
| 5.1     | Historický kontext .....                                                         | 157        |
| 5.2     | Prostředky komunikace .....                                                      | 162        |
| 5.2.1   | Přenos informací .....                                                           | 162        |
| 5.2.1.1 | Telex (dálnopis) .....                                                           | 162        |
| 5.2.1.2 | Telefax (fax).....                                                               | 163        |
| 5.2.2   | Vysílací média .....                                                             | 163        |
| 5.2.2.1 | Rozhlas.....                                                                     | 163        |
| 5.2.2.2 | Televize .....                                                                   | 164        |
| 5.2.3   | Vývoj zpravodajských agentur .....                                               | 165        |
| 5.3     | Tištěná média .....                                                              | 166        |
| 5.3.1   | Ztráta dominance .....                                                           | 166        |
| 5.3.2   | Technologické předpoklady .....                                                  | 167        |
| 5.3.2.1 | Ofsetový tisk .....                                                              | 167        |
| 5.3.2.2 | Fotosazba a desktop publishing (DTP) .....                                       | 168        |
| 5.3.3   | Ekonomické podmínky .....                                                        | 168        |
| 5.3.3.1 | Vlastníci tištěných médií.....                                                   | 169        |
| 5.3.4   | Informační zdroje .....                                                          | 174        |
| 5.3.5   | Regulace a kontrola.....                                                         | 175        |
| 5.3.5.1 | Obsahová kontrola – autocenzura .....                                            | 176        |
| 5.3.5.2 | Ekonomická a fiskální kontrola – státem řízená<br>média, regulace reklamy .....  | 177        |
| 5.3.5.3 | Profesní a distribuční kontrola – profesní svazy,<br>monopol na distribuci ..... | 177        |
| 5.3.6   | Tvůrci mediálních obsahů.....                                                    | 178        |
| 5.3.6.1 | Novinářská etika .....                                                           | 182        |
| 5.3.6.2 | Profesní a odborové organizace .....                                             | 182        |

|         |                                                  |     |
|---------|--------------------------------------------------|-----|
| 5.3.6.3 | Významné osobnosti .....                         | 184 |
| 5.3.7   | Noviny .....                                     | 192 |
| 5.3.7.1 | Rozšíření .....                                  | 192 |
| 5.3.7.2 | Životnost .....                                  | 194 |
| 5.3.7.3 | Periodicita .....                                | 195 |
| 5.3.7.4 | Obsah .....                                      | 196 |
| 5.3.7.5 | Forma .....                                      | 198 |
| 5.3.7.6 | Struktura .....                                  | 200 |
| 5.3.7.7 | Náklady a publikum .....                         | 216 |
| 5.3.8   | Časopisy .....                                   | 221 |
| 5.3.8.1 | Obsah a struktura .....                          | 221 |
| 5.3.8.2 | Náklady a publikum .....                         | 229 |
| 5.3.9   | Reflexe tištěných médií .....                    | 231 |
| 6.      | Tištěná média na přelomu 20. a 21. století ..... | 233 |
| 6.1     | Historický kontext .....                         | 233 |
| 6.2     | Globální komunikační revoluce .....              | 236 |
| 6.3     | Tištěná média ve věku internetu .....            | 240 |
| 6.4     | Budoucnost tištěných médií .....                 | 245 |
|         | Summary .....                                    | 247 |
|         | Použitá literatura .....                         | 249 |
|         | Internetové zdroje .....                         | 255 |
|         | Rejstřík věcný .....                             | 257 |
|         | Rejstřík jmenný .....                            | 265 |